

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

The Instructional Leadership of Administrators Affecting the Effectiveness of Academic Affairs

Administration in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 21

มนัส ทวีกัน*

รองศาสตราจารย์ ดร.สาयนต์ บุญใบ**

ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ หาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 355 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 90 คน และครูผู้สอน จำนวน 245 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) ชนิด Independent Samples สถิติทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน
5. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก
6. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านปลวกธาตุโสภาริทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

7. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ไม่แตกต่างกัน

8. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

9. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

10. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 55.60 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.126

11. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีจำนวน 4 ด้าน ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนานักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to investigate, compare, determine the relationship and predictive power, and establish the guidelines for developing instructional leadership of administrators that influenced the effectiveness of academic affairs administration in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office 21 (SESAO 21). The samples were 90 administrators and 245 teachers, yielding a total sample size of 355 respondents drawn from schools under the SESAO 21, in the academic year 2017. The research instruments for data collection was a set of a 5-point rating scale questionnaire developed by the researcher. Statistics for data analysis were mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), F-test (One way ANOVA), Pearson's Product Moment Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results of this research were as follows:

1. The instructional leadership of administrators as perceived by the respondents was at a high level.
2. The instructional leadership of administrators as perceived by the respondents was at a statistically significant difference level of .01.
3. The instructional leadership of administrators as perceived by the respondents with different work experience showed no differences.
4. The instructional leadership of administrators as perceived by the respondents with different school sizes, were not different.

5. The effectiveness of the academic affairs administration as perceived by respondents was at a high level.
6. The effectiveness of the academic affairs administration as perceived by respondents was at a statistically significant difference level of .05.
7. The effectiveness of the academic affairs administration as perceived by respondents with different work experience showed no differences.
8. The effectiveness of the academic affairs administration as perceived by respondents with different school size showed no differences.
9. There was a positive relationship between school administrators' instructional leadership and the effectiveness of academic affairs administration at a statistically significant difference level of .01.
10. The instructional leadership of administrators had a predictive power toward the effectiveness of schools academic affairs administration comprising four aspects: professional development; curriculum and learning management; determination of vision, objectives and mission; and supervision, controlling, monitoring and evaluation with respect to teaching and learning management. It was also found that the instructional leadership of administrators had a predictive power at 55.60 percentage with standard error ± 0.126 .
11. The proposed guidelines for instructional leadership development of school administrators involved four aspects: professional development; curriculum and learning management; determination of vision, objectives and mission, and supervision, controlling, monitoring and evaluation with respect to teaching and learning management; and student development.

Keywords : Instructional Leadership, Effectiveness, Academic Affairs Administration

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และวรรคสาม การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าเป็นผู้นำ ดังนั้น ผู้นำ คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถสร้างความผูกพันให้เกิดการยอมรับ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มและส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำโดยเฉพาะ ด้านผู้นำทางวิชาการ ต้องชัดเจนด้านนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ (กรมวิชาการ, 2546 หน้า 1) และประสิทธิผลขององค์กรคือ ผลสำเร็จจากการ

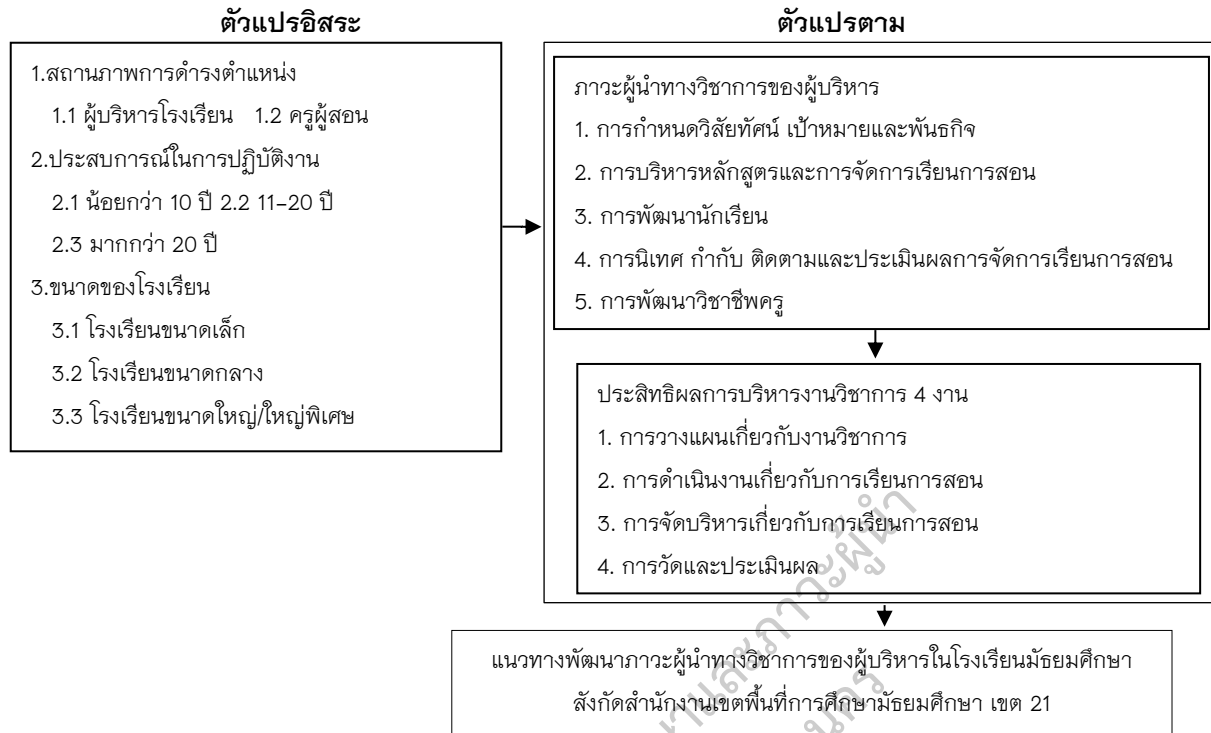
ดำเนินงานที่ได้ตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ไว้ หรือผลที่เกิดจากการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การและมีเกณฑ์การวัดประสิทธิผลและประสิทธิผลของโรงเรียนที่สำคัญ คือ การบริหารงานวิชาการ (นพวงาวิภักดิ์, 2551, หน้า 29) ความสามารถของโรงเรียนที่มีการนำเอาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลทางวิชาการต่างๆ มาเพื่อกำหนดทิศทางและสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นที่โรงเรียนได้อย่างครอบคลุม อย่างเป็นระบบชัดเจน อย่างริเริ่มสร้างสรรค์และ ความสามารถของผู้บริหารในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนา จนเกิดความพึงพอใจ และผลสำเร็จของการทำงานในโรงเรียนส่งผลต่อโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผล (รัชดาพร วรณจันทร์ 2557, หน้า 71) ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาที่มุ่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่ออยากจะทราบว่าผู้บริหารโรงเรียน ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ระดับใด ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ระดับใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการภาวะผู้นำทางวิชาการและการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
5. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับใด
6. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
7. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
8. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
9. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 2,265 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 119 คน และครูผู้สอนจำนวน 2,146 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2560 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 90 คน และครูผู้สอน จำนวน 245 คน จากโรงเรียน 56 โรงเรียน วิธีสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 5 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 4 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของ เรนซิ สไลเคอร์ท (Rensis Likert Method)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองโดยผ่านผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. เมื่อได้แบบสอบถามครบตามกำหนดแล้ว นำแบบสอบถามดังกล่าวมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป พบว่าได้แบบสอบถามมาจำนวน 335 ฉบับ ตรวจสอบแล้วว่ามีครบสมบูรณ์ทุกฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าสถิติที (t-test) ชนิด Independent Samples สถิติทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน
5. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก
6. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
7. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ไม่แตกต่างกัน

8. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

9. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

10. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 55.60 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.126

11. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีจำนวน 4 ด้าน ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและด้านการพัฒนานักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก เพราะว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนสร้างวัฒนธรรมขององค์กรด้วยการพูดนำ ปฏิบัตินำ และจัดระบบงานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการพัฒนานักเรียน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ นันทนา เทพิน (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 อยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ส่วนครูผู้สอนยังอาจมีความเข้าใจบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไม่ลึกซึ้ง สอดคล้องกับ ชีระพงษ์ วีระชานนท์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครพนม เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อาจเกิดจากการฝึกประสบการณ์ อบรม

หรือผ่านการปฏิบัติงานและเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ จงจิตร ลาน้ำเที่ยง (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูและครูวิชาการจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมมีระดับความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความตระหนักในหน้าที่ ปฏิบัติตามนโยบาย บริหารจัดการโรงเรียน ตามแนวทางจัดการศึกษา สอดคล้องนโยบายใหม่ๆ ของรัฐบาล และสนับสนุน จัดการ งานทั้ง 4 ฝ่าย โดยเฉพาะด้านงานวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับ นันทนา เทพิน (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ไม่แตกต่างกัน

5. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการกระจายอำนาจทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทำให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน นันทนา เทพิน (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 อยู่ในระดับมาก

6. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้บริหารมีการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้การวางแผนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการของครูผู้สอน การจัดการรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนตามหลักสูตรโดยมอบหมายครูผู้สอน เป็นการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการให้สูงขึ้น สอดคล้องกับพิระพงษ์ เผ่าภูไทย (2551, หน้า 181-183) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

7. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการเข้าตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรบริหารสถานศึกษาก่อนจึงทำให้ผู้บริหาร ผู้บริหารใหม่ มีประสบการณ์และได้เรียนรู้การปฏิบัติเป็นผู้บริหารก่อน สอดคล้องกับฉัตรชัย ไชยมงค์ (2552, หน้า 105-107) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

8. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่เห็นความสำคัญของการบริหารงานโรงเรียนตามหน้าที่ของตนเองและสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะการปฏิบัติที่หลากหลาย และก่อนแต่งตั้งผู้บริหารมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาสูตรผู้บริหาร และผ่านเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. สอดคล้องกับไชยา บัวชัยสิทธิ์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียน ที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

9. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .689 ส่วนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน มีความใส่ใจ ตระหนักในการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านการจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ด้านการจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผลซึ่ง สอดคล้องกับ นันทนา เทพิน (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สัมพันธ์กัน

10. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทั้งด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ นันทนา เทพิน (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ และด้านการประเมินคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา มีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีอำนาจในการพยากรณ์ จำนวน 4 ด้าน ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านดังกล่าวให้มากขึ้นสนับสนุนให้กับผู้บริหารโรงเรียน และคุณผู้สอน ในโรงเรียน เพื่อส่งผลถึงประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาองค์ประกอบอื่นๆ ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน รวบรวมทฤษฎีหรือแนวคิดด้านภาวะผู้นำทางวิชาการจากนักวิชาการหลายๆ ท่าน ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้าในระดับต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้เกิดขึ้นกับผู้นำในทุกระดับของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- จงจิตร ลาน้ำเที่ยง. (2556). *ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ฉัตรชัย ไชยมงต์. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไชยา บัวชัยสิทธิ์. (2557). *ปัจจัยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธีระพงษ์ วีระชานนท์. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นันทนา เทพิน. (2556). *ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พีระพงษ์ เผ่าภูไทย. (2551). *ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ มุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัชดาพร วรรณจันทร์. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.